

فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناختی
سال شانزدهم شماره ۶۳ پاییز ۱۴۰۰

نقش ابعاد چهارگانه تاریک شخصیت و هیجان خواهی در پیش‌بینی رفتارهای پرخطر جوانان شهر تبریز

مریم عبادی^۱، نعیمه ماشینیچی عباسی^{۲*}

۱- کارشناس ارشد روانشناسی عمومی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز، تبریز، ایران
۲- دکتری تخصصی علوم اعصاب شناختی و پژوهشگر پسا دکتری دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۸/۳۰

تاریخ وصول: ۱۳۹۷/۷/۲۱

چکیده

تحقیقات نشان داده‌اند صفات شخصیتی و هیجان خواهی در گرایش جوانان به رفتارهای پرخطر نقش دارند. هدف پژوهش حاضر، تعیین نقش ابعاد چهارگانه تاریک شخصیت و هیجان خواهی در پیش‌بینی گرایش به رفتارهای پرخطر جوانان شهر تبریز بود. بدین منظور طی یک مطالعه توصیفی-همبستگی، ۳۵۰ نفر از جوانان (۲۰-۳۵) ساله شهر تبریز، به روش هدفمند انتخاب و به پرسشنامه‌های رفتارهای پرخطر، ابعاد چهارگانه تاریک شخصیت و هیجان خواهی زاگرن پاسخ دادند. تحلیل رگرسیون چندگانه نشان داد که در مجموع صفت تاریک شخصیت ماکیاولیسم، جامعه ستیزی و سادیسم و هیجان خواهی قادرند به‌طور ترکیبی ۳۴ درصد از واریانس رفتارهای پرخطرا را به طور معنی دار تبیین کند. مبتنی بر یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت که افراد ماکیاولیسم بیشتر به رفتارهای پرخطری مانند تقلب، زورگویی، سوءاستفاده از دیگران در روابط شخصی، فریبکاری و کلاهبرداری، جرائم مالی، بی اخلاقی و عدم توجه به هنجارها، تقلب و دزدی علمی، دروغگویی و خودارتقایی در فضاهای مجازی، پرخاشگری رابطه‌ای و خیانت در روابط و تعهدات بین فردی دست می‌زنند. هم چنین افراد جامعه ستیز دارای ویژگی‌هایی چون سوء استفاده از روابط بین فردی، دزدی و رفتارهای غیرقانونی، وارد کردن آسیب جسمی به دیگران و دیگرکشی، خودکشی هستند. افراد سادیسم نیز دارای ویژگی‌هایی مانند غیرقابل اعتماد بودن، فقدان همدلی، بی صداقتی گرایش‌های ضداجتماعی هستند. افراد باهوش هیجانی زیاد از خودآگاهی بیشتری بهره‌مند هستند و در واقع درکی عمیق از هیجانات، نقاط ضعف و قدرت، نیازها و ذائقه‌های خود دارند.

کلمات کلیدی: ابعاد چهارگانه تاریک شخصیت؛ هیجان خواهی؛ رفتارهای پرخطر.

مقدمه

رفتارهای پرخطر مهمترین عامل به خطر افتادن سلامت جامعه‌اند. امروزه شیوع رفتارهای پرخطر بخصوص در نوجوانان و جوانان به یکی از مهمترین و گسترده‌ترین دل‌نگرانی‌های جوامع بشری تبدیل شده است. رفتارهای پرخطر به رفتارهایی گفته می‌شود که سلامت و بهزیستی جسمی، روان شناختی و اجتماعی افراد جامعه را به خطر می‌اندازد. این

رفتارها به دو گروه تقسیم می‌شوند: گروه اول رفتارهایی هستند که سلامت و بهزیستی خود فرد را به خطر می‌اندازد مثل مصرف مواد مخدر، الکل، و رفتارهای جنسی نایمن. گروه دوم رفتارهایی هستند که سلامت و بهزیستی سایرین را تهدید می‌کنند مثل دزدی، پرخاشگری و خشونت، گریز از مدرسه و گریز از خانه (سلمانی، حسنی و اریاناکیا، ۱۳۹۳). شگری و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که فراوانی بروز انواع رفتارهای پرخطر در پسران بیشتر از دختران است. از دلایل این امر می‌توان به وجود زمینه‌های مساعد برای گرایش به رفتارهای پرخطر، آزادی عمل بیشتر محدود بودن نظارت‌ها و روابط اجتماعی وسیع‌تر به همراه حساسیت بالاتر به یکنواختی در پسران اشاره کرد.

از سویی، برخی از پژوهش‌ها به نقش ویژگی‌های فردی و از آن جمله، صفات شخصیتی اشاره داشته‌اند. شخصیت عبارت است از مجموعه سازمان یافته و واحدی متشکل از خصوصیات نسبتاً پایدار که یک فرد را از فرد دیگر متمایز می‌کند و می‌تواند مبنای درجه‌بندی یا اندازه‌گیری افراد قرار گیرد (شولتز، ۱۳۹۰). در خصوص ویژگی‌های شخصیتی، مدل‌های متنوعی ارائه شده است که در این میان می‌توان به مدل عصبی زیستی کلونینجر، نظریه پنج عاملی کاستا و مک کری، آلپورت اشاره نمود. در میان نامطلوب‌ترین و آزاردهنده‌ترین شخصیت‌های اجتماعی، پاولهاوس و جانز^۱ (۲۰۱۵) چهار نوع مختلف از افراد اجتماعی تهاجمی را که اغلب ما در زندگی روزمره ما روبرو هستیم، ذکر کرده‌اند: ماکیاولی‌ها، ناریسیسیست‌ها (خودشیفته)، سایکوپات (جامعه ستیز) و سادیست (دگر آزاری) های روزمره.

تیپ شخصیتی ماکیاولی دارای مشخصه روابط بین فردی چندگانه و بدبینانه، خودمحوری، بی توجهی به اصول اخلاقی، تمایل به رفتارهای غیراخلاقی و نقض رفتارهای معمول، فریبکاری و فقدان احساس است (جانز، ۲۰۱۳). همانند افراد ضداجتماعی، ماکیاولی‌ها از نظر اخلاقی بیشتر مظنون هستند، به طور کلی تاریک‌ترین شخصیت‌ها را دارند (روتمن^۲، ۲۰۱۳). کریستی و گیس در سال ۱۹۷۰ با توجه به ویژگی‌های مورد نظر ماکیاولی چند ویژگی را برای این صفت شخصیتی مشخص کردند: ۱) باورهای سرد، انسان گریزانه، عیب جویانه، عملگرایانه و غیراخلاقی؛ ۲) فقدان عاطفه و همدلی؛ ۳) برنامه‌ریزی بلندمدت راهبردی؛ ۴) انگیزه‌های سودجویانه (مثل پول، قدرت) و دنبال کردن اهداف شخصی؛ ۵) فریبکاری، استثمارگری، دورویی و گرایش‌های ضداجتماعی (روتمن، ۲۰۱۳). در همین راستا، پژوهش سامر^۳ و همکاران (۲۰۱۲) نیز نشان می‌دهد که نمرات بالا در سطوح پسیکوپاتی و ماکیاولی با فحاشی و پرخاشگری بیشتر افراد در فضای مجازی همراه بود.

دومین صفت تاریک شخصیت، سازه خودشیفتگی بوده که از تلاش‌های راسکین و هال^۴ (۱۹۹۷) مشخص شده است. خودشیفتگی به صورت حس خود استحقاقی، تسلط و خود بزرگ‌بینی، تمرکز بر خود، فقدان همدلی و نیاز به

1. Paulhus & Jones
2. Rauthmann
3. Sumner
8. Raskin & Hall

تحسین مشخص می‌شود (کارلسون، وازیر و اوتمنس^۱، ۲۰۱۱). علاوه بر این، خودمهم‌انگاری، خیال‌پردازی در مورد پیشرفت، نیاز شدید به دریافت تحسین علیرغم فقدان کارکرد اجتماعی و بین‌فردی مناسب، استثمار دیگران و نداشتن همدلی (مک لارن، بست^۲، ۲۰۱۳)، لافزنی، رفتار پرخاشگرانه با دیگران، بدزبانی (آدام، فلوئور، بورتون و هارت^۳، ۲۰۱۴)، بی‌ثباتی هیجانی، مطلوبیت پایین و برون‌گرایی شدید از ویژگی‌های افراد خود شیفته به شمار می‌رود (اگان، چرب، شورتر^۴، ۲۰۱۴).

سومین صفت شخصیتی تیره، جامعه‌ستیزی بوده که به عنوان بیمار روانی که رفتار خشونت‌آمیز تکانشی از خود بروز می‌دهد، اشاره دارد که انجام رفتارهای ضد اجتماعی، عدم احساس گناه و پشیمانی، قضاوت و سنگ‌دلی، فقدان صمیمیت در روابط بین‌فردی و تمایل به گرفتن انتقام از جمله مشخصه‌های رفتاری شناخته شده در این افراد است (هیر^۵، ۲۰۰۳). جامعه‌ستیزها میزان بالایی از شرکای جنسی، میزان بالای شکست در روابط، روابط جنسی زودرس و میزان جذابیت مرتبط با خود و شریک جنسی را بیش از حد گزارش می‌کنند (ویسر، پوزبون، بوگارت و آشتون^۶، ۲۰۱۰). آبل، برور^۷ (۲۰۱۴) و کاستلاند^۸ (۲۰۱۴) نشان داده‌اند که ویژگی‌هایی مانند سبک ارتباط بین شخصی فریبکارانه، حق به جانب بودن، همدلی اندک، نقص عاطفی و تکانشگری در گروه‌های مجرم بیش از جمعیت عادی است. ضمن اینکه وجود صفات شخصیتی جامعه‌ستیز در نوجوانی پیش‌بینی‌کننده رفتارهای قانون شکنانه است.

همچنین چهارمین صفت مربوطه سادیسیم است. سادیسیم نوعی اختلال شخصیت است که به صورت رفتار ظالمانه، تحقیرآمیز و پرخاشگرانه نسبت به دیگران نمود پیدا می‌کند و موجب آرامش جسمی، روانی و جنسی در شخص آزارگر می‌شود. نوع خفیف دیگرآزاری از علاقه به تحقیر دیگران در جمع، تحریک نقاظ ضعف افراد برای ایجاد پریشانی یا گریاندن و برانگیختن خواهش و التماس در آنها آغاز می‌شود، تا نوع شدید آن که به قتل و تجاوز به عنف و... می‌انجامد. افراد مبتلا به دیگرآزاری برای آسانتر کردن راه ارضای خود معمولاً به مشاغلی روی می‌آورند که بیشترین قدرت را به آنها داده و به موقعیتی می‌رساند که به صورت ذاتی از بیشترین حد تمکین در دیگران برخوردار شوند (امیردیوانی، ۱۳۹۵). نتایج پژوهشی در سال‌های اخیر نشان می‌دهد که سطوح بالای شخصیت تاریک در افراد با دستکاری در محیط کار (جانسون، اسلمسکی، پارتیکا^۹، ۲۰۱۲)، تمایل بیش‌تر به استفاده از مواد مخدر (جانسون، کوئینگ و تاست^{۱۰}، ۲۰۱۰)،

1. Carlson, Vazire & Oltmanns
2. MacLaren & Best
3. Adams, Florell, Burton & Hart
4. Egan, Chanb & Shorterc
5. Hare
6. Visser, Pozzebon, Bogaert & Ashton
7. Abell, Brewer
8. Castellana
9. Jonason, Slomski & Partyka
10. Koenig & Tost

شوخی‌های ظلمانی (وسلکا، گیامارکو و ورنون^۱، ۲۰۱۴)، تکانشگری و هیجان‌خواهی (کریسل، کراسیر و ویستر^۲، ۲۰۱۳) همراه است.

از سویی، از جمله ویژگی‌های شخصیتی مرتبط با رفتارهای پرخطر، هیجان‌خواهی^۳ است که همراه با ویژگی‌هایی چون خودنظم‌دهی ضعیف، تکانشی بودن، نوجویی و عاطفه منفی بالا، ادراک خطر پایین (رولیسون و شرمن^۴، ۲۰۰۲) و کانون کنترل (زاگرن و آیزنگ^۵، ۱۹۷۸) در بروز رفتارهای پرخطر دخیل قلمداد شده‌اند. به نظر زاگرن هیجان‌خواهی چهار مؤلفه دارد که عبارت‌اند از: خطرجویی (گرایش به کسب هیجان به وسیله فعالیت‌های خطرناک مثل چتربازی یا رانندگی با سرعت زیاد)، تجربه‌جویی (تمایل به کسب هیجان از راه شرکت در فعالیت‌های غیرمعمول)، بازداری زدایی (گرایش فرد به آزاد گذاشتن خویش از بازداری‌های معمول در اجتماع مثل قماربازی یا مشروب‌خواری) و حساسیت به یکنواختی (که به معنای سطح تحمل پایین در برابر یکنواختی و روزمرگی) است (شولتز و شولتز، ۱۳۸۳). هیجان‌خواهی با سوءمصرف مواد (رابرتی^۶، ۲۰۰۴)، مصرف الکل (دانلوپ و روبر^۷، ۲۰۱۰)، فعالیت جنسی بی‌قاعده (ویلیامز، کیمی، گوول، ویس، نیوتون و فیشر^۸، ۱۹۹۲)، شرکای جنسی متعدد (هیتنر و سوئیکرت^۹، ۲۰۰۱) قماربازی افراطی، تکانشگری (بوچارد^{۱۰}، ۱۹۹۷)، انتخاب مشاغل پرخطر و ماجراجویانه، رانندگی‌های خطرناک و ورزش‌های خطرناک و پرحادثه ارتباط دارد. شاپر^{۱۱} (۲۰۱۴) در پژوهشی با بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی و رفتارهای پرخطر جنسی این نتایج حاصل شد که افراد با سطح هیجان‌خواهی بالا و مستعد اعتیاد، گرایش بیشتری به رفتارهای پرخطر جنسی دارند.

با توجه به آنچه بیان شد به نظر می‌رسد در بروز رفتارهای پرخطر جوانان، پاره‌ای از ویژگی‌های شخصیتی و هیجان‌خواهی نقش داشته باشند. با این حال ابعاد چهارگانه تاریک شخصیت و هیجان‌خواهی یکجا در قالب یک مدل در پژوهش‌های پیشین مورد بررسی قرار نگرفته‌اند و در پژوهش‌های پیشین این متغیرها به تنهایی مطالعه شده است، که این امر حاکی از ضرورت انجام پژوهش‌های جدید در این زمینه است. بر این اساس هدف پژوهش حاضر تعیین نقش ابعاد چهارگانه تاریک شخصیت و هیجان‌خواهی در پیش‌بینی رفتارهای پرخطر جوانان شهر تبریز بوده است.

1. Veselka, Giammarco & Vernon
2. Crysel, Crosier & Webster
3. Emotion Seeking
4. Rolison & Scherman
5. Zackerman & Eysenck
6. Roberti
7. Dunlop & Rober
8. Williams, Kimbie, Govell, Weiss, Newton & Fisher
9. Hittner & Swickert
10. Bouchard
11. Shuper

روش

پژوهش حاضر، با توجه به هدف، بنیادی و به لحاظ شیوه جمع‌آوری داده‌ها از نوع توصیفی - همبستگی بود.

جامعه آماری، نمونه و روش نمونه‌گیری

جامعه آماری پژوهش حاضر، عبارت بود از کلیه جوانان شهر تبریز (۲۰-۳۵ ساله). مبتنی بر هدف، با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس، ۳۵۰ نفر از جوانان شهر تبریز، به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند که ۱۸۷ نفر زن و ۱۶۳ نفر مرد بوده و از این تعداد ۱۸۱ نفر مجرد و ۱۶۹ نفر متاهل بود. هم‌چنین، با توجه به سطح تحصیلات، ۳۲ نفر دارای تحصیلات دیپلم، ۳۸ نفر کاردانی، ۱۷۰ نفر لیسانس، ۹۷ نفر ارشد و ۱۳ نفر دارای سطح تحصیلات دکتری بودند.

ابزارهای پژوهش

پرسشنامه رفتار پرخطر: این پرسش‌نامه را مهدی معینی (۱۳۹۳) به منظور ارزیابی رفتارهای پرخطر دانشجویان طراحی و تنظیم کرده است. این پرسشنامه شامل ۴۰ گویه در ۷ حوزه شامل رانندگی خطرناک، رفتارهای خشونت‌آمیز، تمایل و اقدام به خودکشی، مصرف سیگار و قلیان، مصرف الکل و مواد مخدر، رفتار جنسی و رفتارهای مرتبط با فضای مجازی در قالب نمره ۱ تا ۴ از، هرگز، یک یا دوبار، بعضی اوقات، بیشتر اوقات مورد سنجش قرار گرفته‌اند. پایایی ابزار اندازه‌گیری از آلفای کرونباخ استفاده شده است. ضریب آلفای کرونباخ برای متغیرهای پژوهش شامل رانندگی خطرناک (۰/۶۳)، رفتارهای خشونت‌آمیز (۰/۷۰)، تمایل و اقدام به خودکشی (۰/۸۴)، مصرف سیگار و قلیان (۰/۷۶)، رفتار جنسی (۰/۷۴) و رفتارهای مرتبط با فضای مجازی (۰/۷۷). ضریب آلفای کرونباخ برای رفتارهای پرخطر به صورت کلی (۰/۹۱) می‌باشد.

پرسشنامه چهارگانه تاریک شخصیت: این پرسشنامه توسط جانز و پاولهاوس (۲۰۱۵) مطرح شد که شامل ۳۷ سوال بوده و طریقه نمره‌گذاری به صورت ۱ تا ۵ (کاملاً مخالفم - کاملاً موافقم) است. این پرسشنامه شامل ۴ مولفه بوده که شامل: ماکیاولیسم، نارسسیسم، جامعه ستیزی، سادیسم. آلفای کرونباخ هر یک از مولفه‌ها به ترتیب ۰/۷۴، ۰/۸۳، ۰/۸۱، ۰/۸۴ است.

جدول ۱: زیرمقیاس‌های پرسشنامه چهارگانه تاریک شخصیت

چهارگانه تاریک شخصیت	سوالات	سوالات معکوس
ماکیاولیسم	۱،۲،۳،۴،۵،۶،۷،۸،۹	-
نارسسیسم	۱۰،۱۱،۱۲،۱۳،۱۴،۱۵،۱۶،۱۷،۱۸	۱۱،۱۵،۱۷
جامعه ستیزی	۱۹،۲۰،۲۱،۲۲،۲۳،۲۴،۲۵،۲۶،۲۷	۲۰،۲۵
سادیسم	۲۸،۲۹،۳۰،۳۱،۳۲،۳۳،۳۴،۳۵،۳۶،۳۷	-

پرسشنامه هیجان‌خواهی زاگرمین: این مقیاس طی شش شکل مختلف به تحول خود ادامه داده است. این تحول اشکال برای تبیین و کشف عامل‌های فرعی هیجان، صورت گرفته است. وی در سال ۱۹۸۳، شکل جدیدتری از مقیاس هیجان‌خواهی ارائه می‌دهد که از مقیاس‌های مجزا برای «هیجان‌خواهی و ماجراجویی» و «گریز از بازداری» استفاده می‌کند تا بتواند مواد هر یک را افزایش دهد. برای صفت کلی هیجان‌خواهی چهار مولفه تعیین شده است، این عوامل عبارتند از: هیجان‌خواهی و ماجراجویی، تجربه‌جویی، گریز از بازداری، ملال‌پذیری. پایایی آنان شامل تجربه طلبی (۰/۸۳)، ماجراجویی (۰/۷۵)، ملال‌پذیری (۰/۳۸) و گریز از بازداری (۰/۸۱) است. به نظر می‌رسد که هیجان‌خواهی یکی از صفات شخصیت است که شدیداً تحت تاثیر سن قرار دارد (زاگرمین، ۱۹۹۶). محوری شیرازی (۱۳۸۷) پایایی و مقیاس هیجان‌خواهی زاگرمین را ۰/۷۱ گزارش کرده است.

یافته‌ها

جدول ۲: شاخص‌های مرکزی و پراکندگی چهارگانه تاریک شخصیت و سازگاری در متغیر مورد مطالعه

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	تعداد
رفتار پرخطر	۵۷/۴۵	۹/۱۳	۳۵۰
ماکیاولیسم	۲۹/۶۲	۴/۰۳	۳۵۰
نارسیسیسم	۲۷/۲۶	۵/۴۳	۳۵۰
جامعه‌ستیزی	۲۰/۵۶	۳/۵۳	۳۵۰
سادیسیم	۱۵/۵۰	۳/۲۱	۳۵۰
هیجان‌خواهی	۱۶/۵۱	۲/۵۹	۳۵۰

مندرجات جدول (۲) نشان می‌دهد که در بین متغیرهای مورد مطالعه، سادیسیم دارای کم‌ترین میانگین و رفتار پرخطر دارای بیشترین میانگین است.

جدول (۳) ماتریس همبستگی نقش چهارگانه تاریک شخصیت و هیجان‌خواهی در متغیر مورد مطالعه

متغیر	(۱)	(۲)	(۳)	(۴)	(۵)	(۶)
رفتار پرخطر	۱					
ماکیاولیسم	۰/۲۶**	۱				
نارسیسیسم	۰/۰۷	۰/۰۵	۱			
جامعه‌ستیزی	۰/۵۰**	۰/۱۱*	۰/۲۰**	۱		
سادیسیم	۰/۳۱**	-۰/۱۵**	۰/۰۹	۰/۳۴**	۱	
هیجان‌خواهی	۰/۳۰**	-۰/۰۸	۰/۰۳	۰/۲۲**	۰/۴۸**	۱

مندرجات ماتریس همبستگی نشان می‌دهد که بین ماکیاولیسم و رفتارهای پرخطر ($r=0/26, p<0/01$)، بین جامعه‌ستیزی و رفتارهای پرخطر ($r=0/50, p<0/01$)، بین سادیسم و رفتارهای پرخطر ($r=0/31, p<0/01$) و بین هیجان‌خواهی و رفتارهای پرخطر رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد ($r=0/30, p<0/01$).

جدول (۴) تحلیل رگرسیون چندگانه (مدل همزمان) نقش چهارگانه تاریک شخصیت و هیجان‌خواهی در متغیر مورد مطالعه

متغیر	R	R ²	F	سطح معنی‌داری	Beta (استاندارد)	B (غیراستاندارد)	t	سطح معنی‌داری
	0/59	0/34	37/91	0/0001				
ماکیاولیسم					0/25	-0/57	5/73	0/0001
جامعه‌ستیزی					0/39	1/01	8/20	0/0001
سادیسم					0/14	-0/41	2/80	0/005
هیجان‌خواهی					0/15	0/55	3/31	0/002

مندرجات جدول ۴ نشان می‌دهد که متغیرهای پیش‌بین به طور ترکیبی حدود 0/59 با رفتارهای پرخطر همبستگی داشته‌اند. با توجه به ضریب تعیین ($R^2=0/34$) می‌توان استنباط کرد این ۴ متغیر قادرند به طور ترکیبی ۳۴ درصد از واریانس رفتارهای پرخطر را به طور معنی‌دار تبیین کنند ($F=37/91, p<0/01$).

در راستای پیش‌بینی رفتارهای پرخطر مبتنی بر ضرایب استاندارد بدست آمده می‌توان بیان داشت که:

الف) ماکیاولیسم قادر است 0/25 واحد استاندارد از تغییرات رفتارهای پرخطر را به طور معنی‌دار پیش‌بینی کند ($t=5/73, p<0/01$).

ب) جامعه‌ستیزی قادر است 0/39 واحد استاندارد از تغییرات رفتارهای پرخطر را به طور معنی‌دار پیش‌بینی کند ($t=8/20, p<0/01$).

ج) سادیسم قادر است 0/14 واحد استاندارد از تغییرات رفتارهای پرخطر را به طور معنی‌دار پیش‌بینی کند ($t=2/80, p<0/01$).

د) هیجان‌خواهی قادر است 0/15 واحد استاندارد از تغییرات رفتارهای پرخطر را به طور معنی‌دار پیش‌بینی کند ($t=3/31, p<0/01$).

مبتنی بر این ضرایب استاندارد معادله پیش‌بینی نمرات استاندارد Y یا بهزیستی روانشناختی به شرح زیر است:

$$Y=B_1X_1Z + B_2X_2Z + B_3X_3Z + B_4X_4Z$$

که در این معادله ضرایب ساختاری متغیرهای پیش‌بین (ماکیاولیسم، جامعه‌ستیزی، سادیسم، هیجان‌خواهی) به ترتیب ($B=-0/15, B=-0/14, B=0/39, B=0/25$) است.

از طرفی معادله پیش‌بینی نمرات متغیر ملاک از طریق متغیرهای پیش‌بین با توجه به ضرایب غیر استاندارد به شرح زیر است:

$$Y' = \alpha + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4$$

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر تعیین نقش ابعاد چهارگانه تاریک شخصیت و هیجان‌خواهی در پیش‌بینی گرایش به رفتارهای پرخطر جوانان شهر تبریز بود. یافته‌ها نشان داد که متغیرهای ماکیاولیسم، جامعه‌ستیزی، سادیسم و هیجان‌خواهی قادرند رفتارهای پرخطر را تبیین و پیش‌بینی کنند.

یافته اول نشان داد که ماکیاولیسم قادر است بخشی از تغییرات رفتارهای پرخطر را به طور معنی‌داری پیش‌بینی و تبیین کند. این یافته با نتایج پل هاوس (۲۰۱۴)، جانز، ویسر^۱ (۲۰۱۴)، وورا^۲ (۲۰۰۷) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان بیان داشت، افراد ماکیاول فاقد راهبردهای مؤثر و سازگارانه برای مقابله با تکانه‌ها بوده که موجب می‌شود در موقعیت‌های فشارزا یا موقعیت‌هایی که فرد باید دست به انتخاب و تصمیم‌بزند به رفتارهایی متوسل گردد که در آنها نفع دیگران و جامعه در نظر گرفته نشود و محور خواست و سود شخصی باشد. افرادی با این ویژگی شخصیتی بیشتر به رفتارهای پرخطری مانند تقلب، زورگویی، سوءاستفاده از دیگران در روابط شخصی، کلاهبرداری، جرائم مالی، بی‌اخلاقی و عدم توجه به هنجارها، تقلب و دزدی علمی، دروغ‌گویی و خودارتقایی در فضاهای مجازی، پرخاشگری رابطه‌ای و خیانت در روابط و تعهدات بین فردی دست می‌زنند.

همچنین یافته دوم نشان داد که جامعه‌ستیزی قادر است بخشی از تغییرات رفتارهای پرخطر را به‌طور معنی‌داری پیش‌بینی و تبیین کند. این یافته با نتایج کاستلاندو و همکاران (۲۰۱۴)، بلونینگن (۲۰۱۰) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان بیان داشت که این گروه بیشتر دست به پرخاشگری رابطه‌ای از طریق فریب دادن و سوءاستفاده از روابط بین فردی، دزدی و رفتارهای غیرقانونی، وارد کردن آسیب جسمی به دیگران و دیگرکشی و خودکشی می‌زنند. از سویی آن‌چنان که در مطالعات عنوان شده است، یکی از مشخصه رفتارهای پرخطر، عدم تنظیم هیجان و یا سرکوب هیجانات منفی است. این بدتنظیمی هیجان در این افراد به صورت گرایش به رفتارهای پرخطر جلوه می‌کند. چنانکه از سوء مصرف مواد هیچ امتنایی نداشته و جهت‌دهی دیگران به این امر را امتیازی برای خود محسوب می‌کنند. در کل به نظر می‌رسد، رشد اخلاق و تعهد اخلاقی در افراد جامعه ستیز با کاستی‌هایی مواجه بوده و اخلاق مورد قبول این گروه منفعت‌طلبانه و در راستای اهداف شخصی است.

1. Jones, wiser
2. Wowra

یافته سوم نشان داد که سادیسیم قادر است بخشی از تغییرات رفتارهای پرخطر را به‌طور معنی‌داری پیش‌بینی و تبیین کند. این یافته با نتایج آبل، برور (۲۰۱۴)، کاستلانداو همکاران (۲۰۱۴)، بلونینگن^۱ (۲۰۱۰)، میلر و همکاران (۲۰۱۰) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان بیان داشت که این افراد دارای ویژگی‌هایی مانند غیرقابل اعتماد بودن، فقدان همدلی، گرایش‌های ضداجتماعی، بدخواهی و کینه جویی اجتماعی، پرخاشگری، تکانشگری و خطرجویی، خودکنترلی پایین، سوء مصرف مواد و مصرف الکل همراه هستند که زمینه را برای گرایش فرد به رفتارهای نابهنجار اجتماعی و رفتارهای پرخطر فراهم می‌کنند. در توجیه بروز رفتارهای پرخطر در این افراد می‌توان به ویژگی‌های بنیادین این نوع صفت شخصیتی اشاره کرد. این افراد در بخش‌هایی از مغز که به پردازش و تنظیم عواطف و رفتار عاطفی (مانند آمیگدال و سیستم لیمبیک) اختصاص دارد، دچار کاستی و بدکارکردی هستند. بر این اساس، این صفت تاریک شخصیتی، به موجب سبک‌های مقابله‌ای ناکارآمد با هیجانات منفی زمینه را برای گرایش به رفتارهای پرخطر تسهیل می‌کنند.

همچنین یافته چهارم نشان داد که هیجان‌خواهی قادر است بخشی از تغییرات رفتارهای پرخطر را به‌طور معنی‌داری پیش‌بینی و تبیین کند. این یافته با نتایج آدام، کسیر، لینام و چارنیگو^۲ (۲۰۱۲)، دوناپ و رومر^۳ (۲۰۱۰)، یانوویتسکی^۴ (۲۰۰۵) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت افراد با هیجان‌خواهی زیاد، موقعیت‌های پرخطر را کمتر تهدیدآمیز تفسیر کرده و همین امر منجر به درگیری بیشتر آنها در رفتارهای پرخطر می‌شود. از آنجا که افراد دارای نمرات بالا در هیجان‌خواهی، محرک‌های بیرونی و محیطی را ترجیح می‌دهند و به یکنواختی حساس‌اند، از فقدان این‌گونه محرک‌ها خسته شده و تلاش می‌کنند با روی آوردن به مواد مخدر و الکل، به عنوان تجاربی با بار هیجانی زیاد، کمبود تحریک در منابع محیطی را جبران کنند.

این پژوهش بر روی جوانان ۲۰-۳۵ ساله صورت گرفته است که نتایج آن را نمی‌توان به دیگر افراد جامعه تعمیم داد، هم‌چنین این پژوهش در مورد جوانان شهر تبریز انجام شده است. لذا در تعمیم یافته‌ها باید احتیاط نمود. پیشنهاد می‌شود از آنجا که ابعاد چهارگانه تاریک شخصیت در پیش‌بینی رفتارهای پرخطر نقش دارد، با کنترل و شناسایی این ابعاد تاریک می‌توان بروز رفتارهای پرخطر را کاهش داد. در این راستا، باید عنوان نمود قشر جوان بویژه نوجوانان که شخصیتشان در حال شکل‌گیری است، بسیار حساس بوده، بنابراین باید به والدین آموزه‌هایی در این خصوص ارائه شود و با توجه به اینکه هیجان‌خواهی نیز در بروز رفتارهای پرخطر نقش دارد، اگر بسترها و مجراهایی برای تخلیه هیجان‌ها به نحو مطلوبی وجود داشته باشد، کمتر شاهد بروز رفتارهای پرخطر در جوانان خواهیم بود.

1. Blonigen
2. Adams, Kaiser, Lynam Charnigo & Milich
3. Dunlop & Romer
4. Yanovitzky

منابع

- امیردیوانی، ابوالفضل (۱۳۹۵). اختلال روانی دیگر آزاری جنسی (سادیسیم) چیست؟ فصلنامه بهداشت روان، ۵۵، ۳.
- سلمانی، بهزاد؛ حسنی، جعفر؛ و المیرا آریاناکیا (۱۳۹۳). بررسی نقش صفات شخصیتی در رفتارهای پرخطر. فصلنامه تازه های علوم شناختی، ۱۶(۱)، ۱-۱۰.
- شکری، نسرين، یوسفی، مرضیه؛ صفایی راد، ایرج؛ اکبری، طیبه؛ موسوی، سیده مریم؛ و هیمن نظری (۱۳۹۴). همبستگی رفتارهای پرخطر در نوجوانان دانش آموز با شیوه های فرزند پروری والدین. فصلنامه مدیریت ارتقای سلامت، ۱۵(۱)، ۷۳-۸۲.
- شولتز، دوان (۱۳۹۰). نظریه های شخصیت، ترجمه یوسف کریمی و همکاران (۱۹۹۰). تهران: ارسباران.
- شولتز، دوان و سیدنی آلن شولتز (۱۳۸۳). نظریه های شخصیت، ترجمه یحیی سید محمدی، تهران: ویرایش.
- عطادخت، اکبر؛ رنجبر، محمدجواد؛ غلامی، فائزه؛ و طوبی نظری (۱۳۹۲). گرایش دانشجویان به رفتارهای پرخطر و ارتباط آن با متغیرهای فردی-اجتماعی و بهزیستی روان شناختی، فصلنامه سلامت و مراقبت، ۱۵(۴)، ۵۹-۵۰.
- کریمی، یوسف (۱۳۸۶). روان شناسی شخصیت. تهران: انتشارات ویرایش، ۴۹-۱۹.
- معینی، مهدی (۱۳۹۳). پرسشنامه رفتارهای پرخطر جوانان.
- Abell, L., & Brewer, G. (2014). Machiavellianism, self-monitoring, self-promotion and relational aggression on Facebook. *J Comput Hum Behav*, 36, 258-262.
- Adams, J.M., Florell, D., Burton, K.A., & Hart, W. (2014). Why do narcissists disregard socialetiquette norms? A test of two explanations for why narcissism relates to offensive-language use. *J Pers Indiv Differ*, 58, 26-30.
- Adams, ZW., Kaiser, AJ., Lynam, DR., Charnigo, RJ., & Milich, R. (2012). Drinking motives as mediators of the impulsivity-substance use relation: Pathways for negative urgency, lack of premeditation, and sensation seeking. *Journal of Addictive Behaviors*, 37, 848-855.
- Blonigen, S.S., Patrick, C.J., & Douglas, K. (2010). Multimethod assessment of psychopathy in relation to factors of internalizing and externalizing from the Personality Assessment Inventory: The impact of method variance and suppressor effects. *J Psychol assessment*, 22, 96-107.
- Bucher, T. (2012). Want to be on the top? Algorithmic power and the threat of invisibility on Face book. *New Media & Society*, 14 (7), 1164-1180.
- Carlson, E. N., Vazire, S., & Oltmanns, T. F. (2011). You probably think this paper's about you: Narcissists' perceptions of their personality and reputation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 2, 101- 185.
- Castano., C. (2010). *Impulse Control Techniques*. Available at: http://www.ehow.com/list_7433976_impulse-control-techniques.html. Access time: 16/8/2011 by: Castano.

- Castellana, Gustavo, B., Barros Daniel, M. Serafim A.P., & Busatto F. G. (2014). Psychopathic traits in young offenders vs. non-offenders in similar socioeconomic condition. *Rev. Bras. Psiquiatr.*
- Crysel, L.C., Crosier, B.C., & Webster, G.D. (2013). The Dark Triad and risk behavior. *J pers indiv differ*, 54, 35–40.
- Dunlop, S., & Romer, D. (2010). Adolescent and young adult crash risk: sensation seeking, substance, use personality and substance use behavior. *Journal of Adolescent Health*, 23(11), 46-90.
- Dunlop, S., & Romer, D. (2010). Adolescent and young adult crash risk: sensation seeking, substance, use personality and substance use behavior. *Journal of Adolescent Health*, 23(11), 46-90.
- Egan, V., Chanb, S., & Shorterc, G.W. (2014). The Dark Triad, happiness and subjective well-being. *J Pers Indiv Differ*, 67, 17–22.
- Gao, Y., Gao, Y., & Tang, S. (2013). Psychopathic personality and utilitarian moral judgment in college students. *J Crim just*, 41, 342–349.
- Hare, R. D. (2003). *The psychopathy checklist – Revised manual (2nd ed.)*. Toronto: Multi-Health Systems.
- Hittner, J., & Swickert, R. (2001). Sensation seeking and alcohol use, a meta-analytic review. *Journal of Addictive Behavior*, 31(3), 83-401
- Jonason, P. K., Koenig, B. L., & Tost, J. (2010). Living a fast life: The Dark Triad and lifehistory theory. *Human Nature*, 21, 428-442.
- Jonason, P. K., Slomski, S., & Partyka, J. (2012). The Dark Triad at work: How toxic employees get their way. *Personality and Individual Differences*, 52, 449-453.
- Jones, D.N. (2013). What's mine is mine and what's yours is mine: The Dark Triad and gambling with your neighbor's money. *J Res pers*, 47, 563–571.
- Jones, D.N. (2013). What's mine is mine and what's yours is mine: The Dark Triad and gambling with your neighbor's money. *J Res pers*, 47, 563–571.
- Jones, D.N., & Paulhus, D.L. (2011). The role of impulsivity in the Dark Triad of personality. *J Pers indiv differ*. Vol 51: pp 679–682.
- Jones, D.N., & Wisser, D. (2014). Differential infidelity patterns among the Dark Triad.? *J Pers Indiv Differ*, 57, 20–24.
- Kumpfer, KL., & Turner, CW. (1990). The Social Ecology Model of Adolescent Substance Abuse: Implications for Prevention. *Int J Addict* 25(4), 435-63.
- MacLaren, V.V., & Best, L.A. (2013). Disagreeable narcissism mediates an effect of BAS on addictive behaviors. *J Pers Indiv Differ*, 55, 101–105.
- McHoskey, J. (2011). Machiavellianism and personality dysfunction. *J Pers Indiv Differ*, 31, 791–798.

- Miller, J.D., Dir, A., Gentile, B., Wilson, L., Pryor, L.R., & Campbell, W.K. (2010). Searching for a vulnerable dark triad: Comparing factor 2 psychopathy, vulnerable narcissism, and borderline personality disorder. *J PERS*, 78, 1529-1564.
- Paulhus, D. L. (2014). Toward a taxonomy of dark personalities. *Current Directions in Psychological Science*, 23(6), 421-426
- Rauthmann, J.F., & Kolar, G. P. (2013). Positioning the Dark Triad in the interpersonal circumplex: The friendly-dominant narcissist, hostile-submissive Machiavellian, and hostile-dominant psychopath? *J Pers Indiv Differ*, 54, 622– 627 .
- Roberti, J. (2004). A review of behavioral seeking and risky behavior and biological correlate of sensation seeking. *Journal of Research Personality*, 38(2), 256-279.
- Shuper, Paul A., Joharchi, N., & Rehem, J. (2014). Personality as a Predictor of Unprotected Sexual Behavior Among People Living with HIV: A Systematic Review. *AIDS and Behavior*. 18,2, 398-410.
- Sumner, Ch., Byers, A., Boochever, R., & Park, G. J. (2012). Predicting Dark Triad Personality Traits from Twitter usage and a linguistic analysis of Tweets. *11th International Conference on Machine Learning and Applications ICMLA*.
- Veselka, L., Giammarco, E. A., & Vernon, P. A. (2014) The Dark Triad and the seven deadly sins. *J Pers indiv Differ*, 67, 75-80.
- Visser, B., Pozzebon, J., Bogaert, A., & Ashton, M. (2010). Psychopathy, sexual behaviour, and esteem: It's different for girls. *Personality and Individual Differences*, 48, 833-838.
- Williams, S., Kimbie, L., Govell, N., Weiss, H., Newton, J. & Fisher, J. (1992). College student use implicit personality theory instead of safe sex. *Journal of Applied Social Psychology*, 22(12), 921-933.
- Wowra, S.A. (2007). Academic Dishonesty. *J Ethics behave*, 17, 211–214.
- Zuckerman, M. (1979). *Sensation seeking: beyond the optimal level of arousal*. New York: L. Erlbaum Associates.
- Zuckerman, M., Eysenck, S., & Eysenck, H. I, (1978). Sensation-seeking in England and America: Cross-cultural, age, and sex comparisons. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 46, 139-149.